

Jongvee opgefokt volgens de voernorm produceert 1500 kilo melk meer in de eerste drie lactaties

Groter, dieper en productiever

Welke factoren hebben invloed op de afkalfleeftijd en presteert op de norm gevoerd jongvee na afkalven op 24 maanden beter als melkkoe? Voerleverancier De Heus zocht met de gegevens van 2000 koeien naar antwoorden op deze vragen.

tekst **Florus Pellikaan**

Voernormen voor jongveeopfok zijn er al jaren, maar in de praktijk laat de uitvoering ervan regelmatig te wensen over. 'Jongvee was en is op veel bedrijven een sluitpost wat betreft voeding en arbeid. En hierdoor ligt de gemiddelde afkalfleeftijd van vaarzen al jaren op 26 maanden', stelt Edwin van Werven, jongveespecialist bij veevoerfabrikant De Heus.

Een mogelijke oorzaak van onvoldoende aandacht voor het jongvee is volgens De Heus dat de meerwaarde van jongveeopfok volgens de norm niet bekend is. Reden voor De Heus om de proef op de som te nemen. 'Zeker nu het quotum op een eind loopt en de mestwetgeving meer gaat knellen, wordt het resultaat van de jongveeopfok nog belangrijker', vertelt Dick van den Hengel, internationaal productmanager bij De Heus.

De praktijkvergelijking was mogelijk omdat De Heus in 2007 voernormen voor jongveeopfok heeft geïntroduceerd

Tabel 1 – De afkalfleeftijd van vaarzen in relatie tot de gemiddelde 305 dagenproductie (bron: De Heus)

afkalfleeftijd (mnd.)	aantal dieren	kg melk	% vet	% eiwit
< 22	16	6.892	4,12	3,41
22	123	7.622	4,20	3,46
23	309	7.846	4,21	3,45
24	446	7.778	4,21	3,46
25	414	7.714	4,20	3,46
26	285	7.923	4,19	3,43
27	171	7.848	4,17	3,41
> 27	230	8.088	4,14	3,42

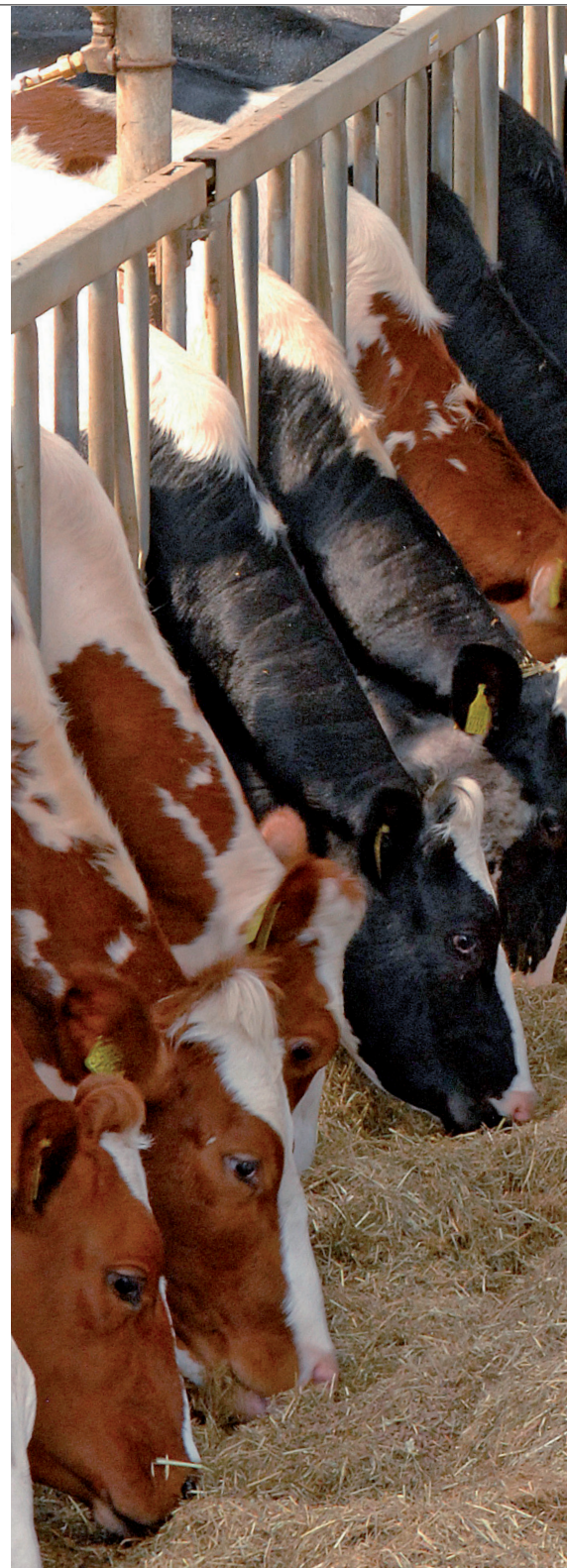
in het jongveeplan Kaliber. In een stage-opdracht vergeleek student Erwin Huis in 't Veld recentelijk in totaal 2000 dieren van 37 De Heus-klanten die wel of niet volgens de norm opfokken. De gebruikte gegevens zijn afkomstig uit de database van CRV en interviews met de betreffende veehouders.

Snel biest, eerder afkalven

De Heus onderzocht niet alleen het resultaat van het op de norm voeren van jongvee, maar gebruikte de grote hoeveelheid gegevens ook om te inventariseren wat het resultaat van bijvoorbeeld een goede biestverstrekking is. 'Wanneer een kalf binnen twee uur na de geboorte biest krijgt, kalft het gemiddeld bijna een halve maand eerder af dan wanneer dit langer dan twee uur duurt', vertelt Van den Hengel.

Een nog grotere invloed op de afkalfleeftijd heeft het moment van spenen. Dieren die binnen de acht weken worden gespeend, kalven gemiddeld op 24,1 maanden af. Ligt het speenmoment op later dan negen weken, dan is de afkalfleeftijd gemiddeld 25,7 maanden. Edwin van Werven heeft voor dit verschil wel een verklaring. 'Een kalf kan op basis van ruw- en krachtvoer veel harder groeien dan op basis van melk. Hoe langer een kalf melk krijgt, hoe moeilijker ook de omschakeling wordt. Een kalf neemt dan wel toe in conditie, maar niet in pensontwikkeling. Op het moment van spenen valt de groei dan stil omdat het kalf te weinig pens heeft.'

De deskundigen van De Heus hebben de



grote hoeveelheid data ook gebruikt om, ongeacht de opfok, de afkalfleeftijd uit te zetten tegen de melkproductie in de eerste lactatie (zie tabel 1). Op een afkalfleeftijd van 24 maanden geven vaarzen zowel meer melk als meer eiwit. Vaarzen die ouder afkalven, produceren wel meer melk, maar hebben lagere gehalten. 'De resultaten laten ook zien dat jonger dan 22 maanden afkalven niet wenselijk is. Dan laat je heel veel productie liggen', stelt Van den Hengel.



Bedrijven streven vaak wel naar afkalven op 24 maanden, maar voeren daar niet naar

In het vervolg van het onderzoek is de groep dieren opgesplitst in opfok met of zonder de voernorm van opfokplan Kaliber. De resultaten zeggen duidelijk meer dan alleen hoe het opfokplan van De Heus functioneert, zo stelt Edwin van Werven. 'De normen van de verschillende voerleveranciers lopen niet zo ver uit elkaar. Wij benoemen ze heel concreet, maar de geadviseerde niveaus vem en ruw eiwit zijn redelijk vergelijkbaar tussen voerpartijen.'

groep	lactatie 1				lactatie 2				lactatie 3			
	aantal dieren	kg melk	% vet	% eiwit	aantal dieren	kg melk	% vet	% eiwit	aantal dieren	kg melk	% vet	% eiwit
24 mnd. met voernorm	624	8.271	4,24	3,47	343	9.516	4,31	3,55	117	9.856	4,39	3,52
24 mnd. zonder voernorm	526	7.460	4,25	3,46	302	9.021	4,27	3,51	95	9.662	4,37	3,48

Tabel 2 – De productie per lactatie van op 24 maanden afgekalfde dieren opgefokt met of zonder voernorm (bron: De Heus)

Kijkend naar welk effect jongveeopfok op de prestatie van de melkkoe heeft, gaat de grootste interesse natuurlijk uit naar de melkproductie. Uit tabel 2 blijkt dat bij afkalven op 24 maanden het productieniveau in alle drie de lactaties het hoogst ligt na een opfok volgens de norm. Over de eerste drie lactaties ligt het verschil op maar liefst 1500 kilo melk. Met een verschil van 800 kilo is de eerste lactatie de grote uitschieter. 'Je ziet vaak dat bedrijven wel streven naar afkalven op 24 maanden, maar dat ze het jongvee daar niet naar voeren. Hierdoor moet de vaars nog doorgroeien in de eerste lactatie en dat kost productie', verklaart Van den Hengel de cijfers. Vaarzen afgekalfd op 24 maanden zonder opfok volgens de norm produceren volgens de deskundigen niet beter dan vaarzen die afkalven op 26 maanden.

Te zuinig en verkeerd gevoerd

Afkalven op de gewenste 24 maanden met een levend gewicht van 570 kilo lukt volgens Edwin van Werven met alleen ruwvoer echter niet. 'Alle vier de fases in de jongveeopfok, startfase, jeugdfase, puberfase en drachtfase, hebben hun eigen behoeftes en vragen een eigen rantsoen. Al zijn de onderlinge verschillen soms maar klein en kosten de aanpassingen weinig tijd.'

In de praktijk ziet Van Werven dat het jongvee dikwijls te zuinig en ook nog eens totaal verkeerd wordt gevoerd. Het gevolg volgens Van Werven: 'Het jongvee groeit niet snel genoeg uit en gaat daardoor vervetten. Jongvee moet juist altijd een zichtbare rib en ruglijn en droog uierweefsel hebben. Een jong dier moet in spieren en botten ontwikkelen zodat ze als oudere koe veel capaciteit heeft om voer op te nemen.'

Bij het streven naar volgroei afkalven op 24 maanden is volgens de deskundigen van De Heus in mindere mate ruimte voor weidegang. Van Werven: 'Zonder bijvoeren komt je met weidegang moeilijk aan de minimale voedernormen, vooral voor dieren onder een jaar.'

Naast productie heeft De Heus nog meer resultaten van de jongveeopfok volgens de norm bekeken. Ongeacht de afkalfleeftijd noteerden de vaarzen opgefokt volgens de voernorm meer dan een

	aantal dieren	score
conditie		
met voernorm	589	5,22
zonder voernorm	412	4,93
inhoud		
met voernorm	589	5,34
zonder voernorm	412	5,02

Tabel 3 – Vaarzen opgefokt met of zonder voernorm vergeleken voor inhoud en conditie (schaal 1 tot 9 volgens exterieurscore CRV, bron: De Heus)

kwart punt hoger voor conditie (zie tabel 3), gescoord door de inspecteurs van CRV. 'Dit jongvee kalft in een relatief magere conditie af en bereikt sneller de gewenste conditie van een lacterende koe. Niet op de norm gevoerd jongvee moet veel vet verbranden, waardoor het minder actief is, minder snel opschoont en uiteindelijk zelfs op een lagere conditiescore uitkomt.'

De Heus vergeleek ook de inhoud van de vaarzen en vergeleek die met de opfokmethode (zie tabel 3). Jongvee opgefokt volgens de norm bleek zes procent meer inhoud te hebben, een significant verschil. Van Werven begint te glunderen bij die constatering. 'Dit is wat we willen: ontwikkeling en inhoud. Meer inhoud betekent meer drogestofopname en dus meer productie.'

Langere levensduur

Doordat het volgens de norm opgefokte jongvee op een heel aantal kenmerken beter scoort, blijven de dieren ook langer op het bedrijf. Op de peildatum was slechts 22 procent van de dieren die volgens de norm waren opgefokt afgevoerd, tegenover circa 27 procent van de dieren die geen opfok volgens de norm hadden gehad. Overigens was dit verschil niet significant door de spreiding in afvoerdata, maar het geeft wel een duidelijke trend voor een meer duurzame veestapel. Dick van den Hengel: 'Een opfok volgens de norm kost discipline en wat tijd, maar iedereen kan berekenen wat deze betere resultaten aan geld opleveren. Wij becijferen het voordeel met behulp van de uitgangspunten in het rekenprogramma Jonkos van Wageningen UR op ruim 6000 euro per jaar voor een bedrijf met honderd melkkoeien.'